

МОРАЛЬНА ЦІННІСТЬ ПРАЦІ: ФІЛОСОФСЬКО - КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АНАЛІЗ

Актуальність теми дослідження. Сучасний етап розвитку суспільства характеризується змінами у світоглядних уявленнях та ціннісних орієнтаціях як суспільства в цілому, так і окремої людини. Руйнування етичних систем, що ґрунтуються на звичаях і традиціях, релігійному світогляді призводять до того, що проблема моральної цінності праці втрачає ясність і однозначність. Це трансформує характер і зміст праці, змінює ставлення людини до праці, дозвілля, освіти. Руйнування етичних систем, що ґрунтуються на звичаях і традиціях, релігійному світогляді, криза раціональних моральних систем, закладених у «спректі модерну», призводять до того, що проблема моральної цінності праці втрачає ясність і однозначність. Це зумовлює актуальність і необхідність всебічного вивчення й осмислення трансформацій, що відбуваються в царині моральної оцінки праці. **Мета дослідження:** філософсько-культурологічний аналіз трансформації уявлень про моральну цінність праці. **Об'єктом дослідження** є моральна цінність праці як соціокультурного феномену. моральний цінність філософський споживання. **Предметом дослідження** є трансформація філософських та культурологічних уявлень про моральну цінність праці в західноєвропейській культурі. **Завдання дослідження:** Провести дослідження всебічно, проаналізувати процес трансформації уявлень про моральну цінність праці та виявити основні особливості цього процесу в різні культурно-історичні епохи. Перші уявлення про моральну цінність праці в житті людини й суспільства з'являються вже в античній філософії в роботах Гесіода, Платона, Аристотеля та Епіктета. У середньовіччі питання, пов'язані з моральною оцінкою праці, піднімаються в роботах теологів того часу Августина Блаженного, Фоми Аквінського й інших богословів. Моральна оцінка праці широко представлена в протестантизмі, а також в економічній науці. В роботах Р. Дарендорфа, А. Горца, Д. Белата ін. розглядаються процеси трансформації моральної цінності праці. Праця виступає невід'ємною рисою особистості, відношення до праці в античному суспільстві мало свої особливі інтерпретації у роботах давньогрецьких і давньоримських філософів Гесіода, Аристотеля та Епіктета. Від інтерпретації самого значення праці залежало розуміння її моральної цінності, вона характеризувала певна діяльність, а моральна цінність праці визначалася досить високо. Праця розглядалася, як умова людського існування. А також вона стосувалась сфери виробництва, яку класики античної філософії трактують широко, не обмежуючись лише виробництвом матеріальних благ, а включають у неї й виробництво досконалої людини, та є суперечливою єдністю божественного й тілесного на чолі, яким відповідає споглядална діяльність душі й матеріальна діяльність - господарська праця. Завдяки зміні характеру, з моральної точки зору, вона оцінювалася негативно в суспільстві масового виробництва. Відчуження праці, технологізація процесу праці - спричинили формування негативного ставлення до праці, та сприймали її лише як до вимушену діяльність, засіб заробітку, та не є гідним вільної людини, проте, за нею визнається користь та необхідність. Через те, що у середньовічному суспільстві основні моральні засади формувала церква, праця в свідомості людей стала відобразитись як необхідне заняття людини в земному житті, у якому розкривається діяльна природа людини. Зразком праці стає чернеча праця. Працю вважають спокутою гріхів, та називають «богоугодною справою», тому що першим працівником був сам творець світу. А у антропоцентричній Відродження культурі праця у всіх своїх 51 проявах одержує позитивну суспільну оцінку, та розуміється як природна потреба людини. Шлях до гідного життя. Під час Відродження цінності праці затверджуються та стають основними моральними засадами суспільства, що вступило на шлях розвитку капіталістичних відносин. В індустріальному суспільстві першої половини ХХ століття цінність праці все ще визначається практичною користю, але при цьому ключовою відмінністю індустріальної культури праці від протестантського ставлення до праці є орієнтація основної маси населення на споживання матеріальних благ, за допомогою якого відбувається самоствердження людини. Це знаходить своє відображення й у тому, що практична користь, ефективність і продуктивність стають найважливішими критеріями людської життєдіяльності. У постіндустріальному суспільстві праця стає більш кваліфікованою, індивідуалізованою, підвищується творча складова. Спостерігається регламентованість, автоматизація й фрагментація трудового процесу. Багато чинників сучасної організації суспільства зумовлюють, що стає передумовою ставлення до праці як засобу самореалізації та творчості. Як наслідок, з'являється тенденція до розширення самого поняття «праця», розмивання межі між працею й не-працею, працею й споживанням, інтелектуально-творча праця постіндустріальної епохи наближується до дозвілля й розваг, що є проявом людських талантів, і є проявом людини у своїй праці (праця як екзистенціальна самореалізація).. Праця сприймається як засіб творчої самореалізації в тому числі завдяки озповсюдженню хакерської трудової етики. **Висновки:** Праця є основним феноменом життя людини і суспільства. В сучасних умовах здобувають особливу роль різноманітні форми діяльності, що опосередковані відносинами праці. В сучасному інформаційному суспільстві праця не зводиться до такого розуміння як тільки продуктивної діяльності. Вона стає способом творчої самореалізації. Основною умовою розвитку постматеріалістичної системи цінностей є трансформація ставлення до праці, яка можлива лише в умовах покращення якості життя та якості трудової діяльності, розвитку інтелектуальних та творчих здібностей працівників.

Список використаних джерел

- 1.Бордюгова Т.Г. Моральна цінність праці: філософсько-культурологічний аналіз. – Рукопис.
- 2.Бодійяр Ж. Фатальні стратегії/Жан Бодійяр/[пер. з фр. Л. Кононовича]. Львів: Кальварія, 2010. 192с.
3. Гончарук, Т. Філософія цивілізації та дух постмодерну [Електронний ресурс] / Тетяна Гончарук // Мандрівець. 2008. № 4. С. 37-40.
- 4.Гьосле В. Практична філософія в сучасному світі. Київ: Лівра, 2003. 248с. 5.Фромм Е. Мати чи бути?: пер. з англ./Еріх Фромм. К.: Укр. письменник, 2010. 222с.
- 5.Хаєт Г. Л., Єськов О. Л. та ін. Корпоративна культура: Навч. Посіб./За заг. ред. Г. Л. Хаєта - Київ: Центр навчальної літератури. 2003. 403с.